

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ПАЛАЦ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

21.06.2019 № 2

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти та науки Донецької обласної державної адміністрації

05.09.2019 № 312/163 -19 - ОВ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку

«ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»

2 роки

Автор:

Ушаткіна Оксана Юріївна – керівник гуртка Донецького обласного палацу дитячої та юнацької творчості.

Рецензенти:

Курінна С. М. - доктор педагогічних наук, професор, завідувача кафедрою дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Дронова О. О. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Художня творчість – це діяльність дітей, що дозволяє їм передавати свої почуття від навколишнього світу і виражати своє ставлення до зображуваного. Дитина в процесі творчості переживає різні почуття: радіє створеному нею зображенню, засмучується, якщо щось не виходить, прагне подолати труднощі.

У позашкільній освіті особливої уваги набувають питання виховання у дітей естетичних почуттів та культури художнього самовираження засобами образотворчого мистецтва. Занурення дитини у світ мистецтва містить у собі унікальні педагогічні можливості для всебічного розвитку її особистості у дошкільному віці.

Актуальність навчальної програми «Образотворче мистецтво для дітей дошкільного віку» полягає в тому, що організація образотворчої діяльності як прилучення дитини до світу мистецтва, художніх образів допомагає творчо розвиватися, пізнавати світ.

Навчальна програма побудована з урахуванням змісту Базового компонента дошкільної освіти в Україні та навчальних програм «Дитина», «Я у Світі».

Навчальна програма «Образотворче мистецтво для дітей дошкільного віку» реалізується в гуртку декоративно-ужиткового напрямку позашкільної освіти та створена для дітей віком 5, 6 років життя.

Метою навчальної програми є формування особистісних компетентностей дитини у процесі оволодіння основами образотворчого мистецтва.

Основні педагогічні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальна*: забезпечує ознайомлення з базовими поняттями та знаннями з образотворчого мистецтва;
- *практична*: сприяє оволодінню основами технік живопису, графіки, конструювання, скульптури, декоративного мистецтва, дизайну тощо;
- *творча*: забезпечує розвиток уяви, фантазії, спостережливості, відчуття кольору, об'єму та пропорцій, набуття досвіду художньо-образного сприйняття дійсності, самостійності у творчому відображенні світу засобами мистецтва;
- *соціальна*: сприяє формуванню культури творчої групової праці, усвідомлення цінності створеного власноруч художньо-творчого продукту у соціумі, художніх цінностей світової та національної культури, народного ремесла.

Навчальна програма «Образотворче мистецтво для дітей дошкільного віку» передбачає 2 роки навчання:

1-й рік – початковий рівень – 72 години на рік, 2 год. на тиждень;

2-й рік – початковий рівень – 72 години на рік, 2 год. на тиждень.

Програма першого року навчання передбачає розвиток у дітей інтересу до занять образотворчим мистецтвом, ознайомлення з різними видами зображувального матеріалу та дає можливість дитині творчо розвиватися. Вихованці навчаються різним технікам образотворчого мистецтва: малювання кольоровими олівцями, гуашами та акварельними фарбами, восковою крейдою, ліплення з глини та пластиліну, конструювання з паперу, природного матеріалу тощо.

Програма другого року навчання спрямована на поглиблення знань про мистецтво, його види та жанри, зображувальні можливості різних матеріалів, розширення сфери художньо-творчої активності кожної дитини засобами мистецтва дизайну тощо.

Навчальна програма побудована лінійним способом. Навчальний матеріал реалізується систематично і послідовно з поступовим ускладненням та викладається на основі вже вивченого й у тісному взаємозв'язку з ним.

Методи реалізації програми: теоретичні (розповідь, бесіда тощо), практичні (вправи з обладнанням, матеріалами тощо), творчі (дослідження, подорожі, нетрадиційні техніки малювання тощо).

Початковий рівень, перший рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2		2
2.	Малювання	2	24	26
3.	Ліплення	2	20	22
4.	Аплікація		10	10
5.	Конструювання		10	10
6.	Підсумок	2		2
	Разом	8	64	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Організаційні питання. Знайомство. Обговорення правил спілкування та безпеки під час занять образотворчим мистецтвом.

Презентація приладдя та матеріалів для малювання.

Малювання (26 год.)

Теоретична частина. Мистецтво малювання «Кольоровий світ». Кольори, які оточують нас. Основні кольори. Порівняльний аналіз кольорів.

Симетрія як засіб гармонізації форми. Узгодження силуетної форми і декору. Можливості силуетних геометричних форм. Коло. Види ліній, їх напрямки.

Види декоративного мистецтва. Орнамент. Розташування зображень предметів на аркуші. Розташування різних орнаментальних елементів на площині. Прийоми зображення простих орнаментальних форм.

Поняття про формат і раціональне заповнення його зображенням.

Практична частина. Малювання звірів, птахів, комах: ведмедик, смугастий кіт, курчатко, черепаха, кольорові риби, павучок, кольорові метелики тощо.

Малювання дерев, квітів та інших рослин: ялинка, кольорові листочки з різних дерев, травичка, гриби тощо.

Малювання окремих об'єктів і явищ: будиночок для гнома, веселка, зірочки на небі, сніжинки, повітряні кульки тощо.

Малювання овочів і фруктів: вишеньки, морква, огірок, помідор, яблуко тощо.

Декоративне малювання: розмальовки глечика, яйця, розпис тарілки, оформлення килимка та рушника тощо.

3. Ліплення (22 год.)

Теоретична частина. Скульптура її види. «В майстерні у скульптора». Знайомство з матеріалами для ліплення: пластилін, солоне тісто, глина.

Чарівний світ гончарства. Народні художні промисли України.

Практична частина. Формування навичок видозміни пластичної форми. Передавання основного характеру об'ємної форми у пластичний спосіб. Формування навичок ліплення предметів простої форми. Предмети складної форми, конструктивний спосіб. Формування навичок ліплення предметів різних розмірів.

Ліплення посуду: барильце, глечик, куманець, тарілка, чашка тощо.

Ліплення овочів і фруктів (буряк, виноград, груша, капуста, яблуко, огірок тощо).

Ліплення звірів, птахів, риб та інших тварин: ведмедик, зайчик, песик, ящірка тощо.

Ліплення дерев та квітів (береза, яблуня, конвалія, пролісок, троянда тощо).

4. Аплікація (10 год.) Мистецтво витинанки. Види аплікацій за матеріалом. Засвоєння прийомів вирізування та наклеювання. Формування навичок роботи з ножицями. Композиційно правильне розташування об'єктів на фоні. Виготовлення аплікацій: будинок, вантажівка, квітка, кошеня, птах тощо.

5. Конструювання (10 год.) Що таке «конструювання». Матеріали та обладнання для конструювання. Формування навичок робіт із ножицями та папером. Конструювання об'ємної форми з окремих елементів. Виготовлення об'ємних предметів.

6. Підсумок (2 год.) Творчий звіт. Виставка дитячих робіт.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ:

Вихованці мають знати і розуміти:

- основні поняття образотворчого мистецтва;
- основні кольори та їх особливості;
- способи зображення: малювання, ліплення, аплікація тощо;
- різні засоби виразності (колір, форма, композиція);
- нетрадиційні техніки малювання;
- прийоми розташування предметів на площині;
- правила безпеки у роботі з матеріалами та обладнанням.

Вихованці мають вміти та застосовувати:

- користуватися олівцем, восковою крейдою, пензлем, стекою, ножицями та іншим приладдям;
- передавати колір предметів та кольорові співвідношення між предметами;
- змішувати фарби для утворення іншого кольору;
- передавати форму предмета;
- створювати декоративне зображення у техніках малювання, ліплення, аплікації;
- використовувати прийоми декорування, навички роботи зі стекою, використання готових форм різних матеріалів для аплікації;
- правила безпеки у роботі з матеріалами та обладнанням.

У вихованців мають бути сформовані компетенції:

- базових знань з образотворчого мистецтва, здатності захоплюватись та дивуватись, радіти розмаїттю барв та образів навколишньої дійсності;
- оволодіння основними техніками образотворчого мистецтва;
- самостійності та ініціативи, участі в колективній роботі;
- усвідомлення цінності створених художніх виробів;
- засобами мовлення передавати власні враження від занять образотворчою діяльністю.

Початковий рівень, другий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2		2
2.	Живопис	2	20	22
3.	Декоративний живопис	1	10	11
4.	Ліплення		20	20
5.	Аплікація		7	7
6.	Конструювання	2	6	8
7.	Підсумок	2		2
	Разом	9	63	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Організаційні питання. Обговорення правил спілкування та безпеки під час занять образотворчим мистецтвом.

Інструменти, матеріали, їх призначення.

2. Живопис (22 год.)

Теоретична частина. Види живопису. Засоби художньої виразності в живописі. Закономірності кольорового кола. Теплі та холодні кольори. Основні й похідні кольори. Кольори і емоції, настрої картини. Композиція.

Практична частина. Лінія, пляма, крапка, мазок.

Відображення стану природи засобами живопису. Освоєння просторових явищ. Розташування зображення на поверхні аркуша. Елементарні закони перспективи.

Малювання людини. Пропорції і будова частин обличчя людини.

Малювання веселки.

Малювання натюрморту з квітами, фруктами, ужитковими речами.

Пейзажі: «Моє місто», «Природа весною», «Малюємо море», «Золота осінь», «Зимовий пейзаж», «Квітучі дерева» тощо. Портрети: «Моя мама найкрасивіша», «Мій друг», «Автопортрет». «Морські мешканці» тощо.

3. Декоративний живопис (11 год.)

Теоретична частина. Орнамент. Розпис. Петриківський розпис. Закони орнаментальної композиції. Колір та символіка орнаментального мотиву.

Декорування виробів. Досягнення гармонійного розташування декоративних елементів на площині.

Декоративна композиція. Твори декоративно-прикладного мистецтва. Види декоративно-прикладного мистецтва. Розглядання виробів.

Симетрія як засіб композиційної організації площини.

Народні традиції у декоративно-прикладному мистецтві. Народні художні промисли (Опішне, Косів, Петриківський розпис, Яворівська іграшка).

Практична частина. Збагачення силуетної форми декором.

Декоративна композиція. Малювання за темами: «Панно з квітами», «Хустка з рослинним орнаментом», «Розпис тарілки», «Орнамент для оздоблення рушника», «Писанка», «Петриківський розпис».

4. Ліплення (20 год.)

Теоретична частина. Скульптура. Секрети ліплення.

Практична частина. Об'ємне ліплення. Пластичний, конструктивний та комбінований способи. Взаємозв'язок основної форми і додаткових елементів.

Ліплення на площині. Стилізація.

Об'ємне ліплення посуду, зображень тварин і квітів.

Ліплення на площині. Рельєфні зображення: рослинний та геометричний ліпні орнаменти.

Прийоми декоративного оздоблення, форми та методи їх засвоєння. Перетворення реалістичної форми зображення в декоративну.

5. Аплікація (7 год.)

Теоретична частина. Аплікація. Матеріали для виготовлення аплікаційних робіт. Аплікаційна техніка.

Практична частина. Нові прийоми вирізання та наклеювання. Удосконалення навичок роботи з ножицями. Вирізання силуетних форм.

Сюжетна аплікація. Композиційне розташування форм на поверхні. Орнаментальна аплікація.

Виготовлення аплікацій: будинок, вантажівка, композиції з квітів, тварини, птахи, дерева, кущі тощо.

Прикрашання силуетних форм: посуд, одяг тощо.

6. Конструювання (8 год.)

Теоретична частина. Конструювання. Мистецтво дизайну. Використання зроблених виробів (подарунок, прикраса кімнати, атрибути для ігор тощо).

Практична частина. Робота із ножицями та папером, природним та викидними матеріалами.

Конструювання об'ємної форми з окремих елементів.

Виготовлення об'ємних предметів: різні види транспорту, тварини, рослини, меблі, годівнички для пташок. Аксесуари (парасолька, намисто, гаманець), приладдя для ігор та театралізацій (віяло, перука) тощо.

7. Підсумок (2 год.) Творчий звіт. Виставка дитячих робіт.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ:

Вихованці мають знати і розуміти:

- основні поняття та терміни образотворчого мистецтва;
- видові та жанрові відмінності мистецтва;
- основні кольори, їх особливості, техніку утворення додаткових кольорів та відтінків;
- прийоми використання акварелі, гуашей та акрилових фарб;
- правила користування графічними матеріалами;
- прийоми розташування предметів на площині;
- способи передачі будови, пропорцій, форми, об'єму предметів;
- правила безпеки у роботі з матеріалами та обладнанням.

Вихованці мають вміти та застосовувати:

- працювати з олівцем, восковою крейдою, пензлем, стекою, ножицями та іншим приладдям;
- передавати колір предметів та кольорові співвідношення між предметами;
- використовувати в роботі основні закони композиції;
- передавати форму предмета засобами різних матеріалів та технік;
- створювати предметне, сюжетне, декоративне зображення у техніках малювання, ліплення, аплікації;
- використовувати узагальнені знання та навички у творчій дизайн-діяльності;
- правила безпеки у роботі з матеріалами та обладнанням.

У вихованців мають бути сформовані компетенції:

- базових знань з образотворчого мистецтва, зацікавлення до творів мистецтва, особи художника;
- володіння основними техніками живопису, графіки, конструювання, скульптури, декоративного мистецтва, дизайну;
- самостійності у відображенні світу засобами мистецтва;
- культури творчої групової праці, усвідомлення цінності створеного власноруч художньо-творчого продукту;
- розуміння цінностей художніх здобутків світової та національної культури.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

Основне обладнання:

1. Зразки творів (репродукції) живопису, вироби скульптури, декоративні вироби, народні іграшки.
2. Фігури геометричних тіл (куби, кулі, піраміди, циліндри тощо)
Предмети побуту (гличики, горщики, тарілки тощо).
3. Муляжі: овочі 3 компл.; фрукти 5 компл.

Інструменти:

1. Пензлі різних розмірів по 15 шт.
2. Ножиці побутові 15 шт.
3. Стеки різні.

Обладнання:

1. Мольберти 15 шт.
2. Станки для ліплення 15 шт.
3. Баночки для води 15 шт.

Матеріали:

1. Фарби акварельні 15 компл.
2. Фарби акрилові 15 компл.
3. Фарби гуаш 15 компл.
4. Фломастери 15 компл.
5. Воскові олівці 15 компл.
6. Воскова крейда 15 компл.
7. Кольорові олівці 15 компл.
8. Прості олівці 15 компл.
9. Папір, кольоровий картон.

Додаткові матеріали: природний та викидний (клаптики, намистинки тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція)/ Затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 615 від 22.05.2012 р.// Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4 – 19
2. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років/ наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець; наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна ; авт. кол.: Г.В. Беленька, Е.В. Белкіна, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко, С.А. Васильєва, М.С. Вашуленко [та ін.]/ Мін. Осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. Упр. Осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. Та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
3. Дронова О.О. Педагогічні умови становлення культури художньо-естетичного самовираження в дошкільному дитинстві/ О.О. Дронова./ Наукова скарбниця освіти Донеччини: Науково-методичний журнал – 2015. - № 2. – С. 104-110
4. Дронова О.О. Свобода і правила в художньо-естетичному самовираженні дошкільника/ О.О. Дронова/ Проблеми розвитку творчої особистості дітей дошкільного віку: теорія, практика, перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 3 квітня 2015 р.). – Миколаїв : Вид-во «Іліон», 2015. – С. 21 – 26
5. Естетика: Навч. посіб./ М. П. Колесніков, О. В. Колеснікова, В. О. Лозовой та ін.; за ред. В. О. Лозового. – К. : Юрінком Інтер, 2004.— 208с.
6. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посібник/ Наук. ред. О.Л. Кононко. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243с.
7. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. Підручник. За заг. ред. Г.В. Сухорукової/ Г.В.

Сухорукова, О.О. Дронова, Н.М. Голота, Л.А. Янцур. – 3-тє вид., переробл. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. –376 с.

8. Паламарчук Л.Н. Формирование художественно-эстетической компетенции детей дошкольного возраста/Л.Н. Паламарчук.- Запорожье: ООО «ЛИПС». ЛТД, 2002. – 112 с.

9. Пахомова А. В. О методике преподавания ИЗО./ А.В. Пахомова - М.:/Дошкольное воспитание, 2006. – №2.

10.Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч./ О.П. Аксьонова, А.М. Аніщук, Л.В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О.Л. Кононко. – Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014.

11.Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»/ О.І. Білан, Л.М. Возна, О.Л. Максименко та ін.. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 264 с.

12.Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт»/ кер. проекту Б.М. Жебровський. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 104 с.

13.Програма розвитку, навчання та виховання дітей «Дитина в дошкільні роки»/ К.Л. Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2015. – 268 с.

14.Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості»/ Р.М. Борщ, Д.В. Самойлик. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 72 с.

15.Терещенко О.П. Розвиток творчості старшого дошкільника в образотворчій діяльності: Навчально-методичний посібник до Базової програми «Я у Світі»/О.П. Терещенко. – К.:Світлич, 2009: іл. – 112с. – Бібліогр.:с.105-107.

16.Шульга Л. М. Барвиста радість (Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях із малювання)/ Л.М. Шульга – Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2007. – 280 с.